Utsikten

Ett samverkansprojekt mellan Skellefteå kommun, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Västerbottens läns landsting.

Slutrapport

Rapporten sammanställd av:
Ingrid Selin
Projektledare
På uppdrag av Samordningsförbundet Skellefteå

1. SAMMANFATTNING……3

2. DELTAGARE……4

2.1 Deltagarnas förutsättningar……..4
2.2 Genomförande och process……..4
2.3 Resultat och effekter……5

3. PERSONALEN……6

3.1 Personalens förutsättningar……..6
3.2 Genomförande och process……..6
3.3 Resultat och effekter……7

4. DELTAGANDE ORGANISATIONER……7

4.1 Deltagande organisationers förutsättningar……7
4.2 Genomförande och process……8
4.3 Resultat och effekter……...8
4.4 Förutsättningar för implementering……9

5. AKTIVITETER……9

6. FAKTARUTA……9

7. SLUTSATSER/AVVIKELSER……10

7.1 Projektets ekonomi……10
7.2 Regelverk……...11
7.3 Målgruppen……11
7.4 Teamet……12
7.5 Metoder……..13
7.6 Resultat……...14

1. Sammanfattning

Projekt Utsikten tillkom för att arbetstagare inom alla fyra deltagande organisationerna hade sett behov av mer insatser för de unga som man med traditionella insatser inte lyckas förankra på arbetsmarknaden.. Projektteamet består av en personal från respektive organisation och vi sitter samlokaliserade i egna lokaler.

Målgruppen är unga 18-30 år som står utanför arbetsmarknaden och är aktuella för stödinsatser hos två eller fler av organisationerna. Deltagarna ska vara drogfria, stå nära arbetsmarknaden och unga ska prioriteras. Projektet beräknas kunna omfatta ca 30 deltagare samtidigt. Målsättningen är att minst 50 % av deltagarna ska uppnå egen försörjning genom arbete eller studier efter deltagandet i Utsikten. Behovet av offentlig försörjning ska minska och deltagarna ska uppleva att insatsen bidragit till en positiv personlig utveckling. Förväntningarna är att metoden ska visa sig vara så framgångsrik och väl dokumenterad att en stabil långsiktig samverkan ska säkerställas.

Hos oss börjar vi med kartläggning, handlingsplan och förberedelse inför praktik. Därefter ska deltagaren ut på praktik och vi har nära kontakt med coachning och uppföljningsträffar. En del blir erbjudna anställning på praktikplatsen men det kan bli aktuellt med platsbyte Några av våra deltagare är på väg till psykiatrin för utredning, det är viktigt att vi finns med i den processen och ser till att det blir av. Sen får resultatet av utredningen visa vilka insatser som behövs Vi har använt oss av de specialistfunktioner som finns inom respektive organisationer, rådgivningen Oden på socialkontoret och landstingets CAN-skattare och arbetsterapeuter är exempel på detta.

Vi lär känna deltagarna närmare vilket resulterar i realitetsprövning, långsiktighet och hållbarhet i planeringen, hjälp med rätt saker vilket förhindrar fortsatt rundgång, mänskligt lidande och fortsatt bidragsberoende. Under tiden hos oss följer och stimulerar vi deltagarna till fortsatt förändring.

Vi har inte lyckats med urvalet av målgruppen och har därför en del deltagare som står längre från arbetsmarknaden än det var tänkt, trots detta har vi uppnått goda resultat. Dessutom har vi i ett antal fall förhindrat fortsatt rundgång genom att vi identifierat funktionshinder som lett till att de fått en annan planering än ut i arbete. Det är hela tiden stort tryck från handläggarna som skickar nya remisser.

Vi tycker att samlokalisering är effektivt eftersom vi kan prata med varandra direkt något händer och inte behöver använda tid till att söka efter samarbetspartner på de andra organisationerna. Det blir även snabb hantering pga de korta vägarna och vår kunskap om alla 4 organisationerna. Att vara med alla fyra vid första samtalet med deltagaren är ett framgångsrikt arbetssätt. Det är verkningsfullt att arbeta så här och inte ha sekretessen som ett hinder i det gemensamma arbetet samt att ha tillgång till alla fyra organisationernas resurser.

Samlokaliseringen har inneburit att vi har gått från flera perspektiv och uppfattningar till en delad helhetsuppfattning och vi upplever att vi har ett gemensamt ansvar i vårt arbete med

deltagarna. Det innebär också att planera och genomföra åtgärder tillsammans utifrån den speciella kompetens vi utvecklat.

2. Deltagare

2.1 Deltagarnas förutsättningar

Projekt Utsiktens målgrupp är personer i åldern 18-30 år som står utanför arbetsmarknaden, är aktuella för stödinsatser hos minst två av våra hemorganisationer och hos dessa eller i ordinarie samverkan inte har kunnat få hjälp på ett effektivt sätt. De får inte vara inne i ett aktivt missbruk, men ett tidigare missbruk som upphört är inget hinder. Deltagare i Laro-programmet är välkomna till oss.

Deltagarna identifieras av handläggare/behandlare hos de enskilda organisationerna utifrån kriterierna för målgruppen. Slutligen väljs de ut av oss utifrån de kriterier vi har för målgruppen.

Det som kännetecknar målgruppen är avbruten skolgång, eget boende, psykisk ohälsa, långa tider i passivitet, svensk härstamning och social utsatthet. Många av deltagarna kan beskriva tidiga anpassningsstörningar som försvårat en positiv utveckling. De har brottats och brottas fortfarande med kognitiva svårigheter av varierande grad t ex initiativförmåga, koncentrationssvårigheter, impulsivitet, minne och inlärning. När man har den här typen av svårigheter blir vardagen ansträngande eftersom extra tankemöda och planering krävs för även till synes enkla göromål. Många av deltagarna lider av psykosocial stress på grund av arbetslöshet, ekonomiska svårigheter, sjukdom, missbruk eller relationsproblem i familjen.

2.2 Genomförande och process

Inledningsvis kartläggs ungdomarna som remitterats till Utsikten noggrant. Vid ett första besök träffar coacher från alla fyra myndigheter ungdomen för en gemensam information och ett första samtal. Bakgrundsinformation har då också inhämtats från respektive myndighet innan träffen vilket möjliggörs av att deltagaren upphävt sekretessen i remissen.. Det blir mycket tydligt med vårt arbetssätt och vår målsättning när en första information-/kunskapsinhämtning sker på detta sätt. Vi kan med våra skilda kompetenser och den information vi har göra en tidig bedömning av våra möjligheter att kunna hjälpa individen och vilka insatser som skulle kunna behövas och ungdomen kan tidigt göra sig en bild av om detta är något som kan hjälpa dem framåt.
Efter det första samtalet utses två coacher som fortsätter träffa den enskilde och en SASSAM-kartläggning görs som ett andra steg. En eller flera träffar hålls, vanligtvis 1-3, görs innan slutgiltigt avgörande om inskrivning i Utsikten.
Gruppverksamhet har bedrivits, men då det inte visat sig passa målgruppen speciellt väl så har vi övergått till uteslutande enskild planering. När kartläggningen är klar fokuserar vi på målet, egen försörjning via arbete/ utbildning, genom en individuell handlingsplan. Vägen till målet kan vara både lång och krokig. Lång tid till förfogande för genomförande av planeringen samt en mycket nära coachning/stöttning/uppföljning av ungdomen är av största vikt för att nå framgång. Den nära myndighetskontakt som coacherna har med sina hemorganisationer gör

att ett mycket brett spektrum av stödinsatser finns att tillgå och sätta in i planeringen allt eftersom behoven blir tydliga. Rätt insats av rätt instans vid rätt tillfälle!
För de deltagare där bilden av deras förmåga är oklar och de har en lång tid av passivt bidragstagande med rundgång mellan de olika myndigheterna har steget ut i arbetslivet bedömts vara så stort att en första prövning gjorts via Solkraft, Skogsstyrelsen m.fl. Dessa samarbetspartners kan erbjuda den typ av förberedande insatser som behövts. De får där under en tid lära sig hur det fungerar i arbetslivet och samtidigt testa sin egen förmåga och viktig information runt detta återförs också till coacherna inför vidare planering mot prövning på öppna arbetsmarknaden.

När deltagarna kommit ut i praktik finns vi fortsättningsvis till med en mycket nära kontakt och uppföljning för både deltagaren och de företag/praktikplatser där ungdomarna finns. Ofta kan det handla om snabba och täta kontakter för att komma vidare i planeringen eller lösa mera akuta situationer/frågor som uppstått. I vissa fall kan det bli nödvändigt att backa och omprioritera för att sedan kunna komma vidare mot målsättningen, det kan även bli aktuellt att byta mål. Genom den nära kontakt som hålls med deltagare och prövningsplatser kan vi sedan gemensamt avgöra när läge för planering mot arbete/utbildning eller annan planering uppnåtts. Efter att deltagarna fått anställning har det visat sig viktigt att finnas med en tid för fortsatt stöd, eftersom det till en början leder till andra krav och därigenom en ökad press på individen och därmed en risk för tillbakagång.

”Motiverande intervju”, ”Repulse”, nätverksträffar, hembesök och ”lösningsfokuserat arbetssätt” är metoder / arbetssätt som personalen i Utsikten är utbildade i och om vi framgångsrikt använt oss av i vår coachning av deltagarna.

Under 2008 utbildade vi oss oss i metoden rePULSE eftersom vi ser att många av våra deltagare har behov av att arbeta med de områden som omfattas av metoden. Metoden bygger på kognitiv beteendeterapi och social inlärningsteori och består av tre huvudelement: moralutveckling, impulskontroll och social färdighetsträning. Genom att man använder sig av interpersonell färdighetsträning parallellt med en emotionell komponent och en kognitiv komponent så tränar man beteende och tankesätt samtidigt som impulserna blir lättare att hantera. En person som genomgår rePULSE-programmet tränar på att få tankar, känslor och beteenden att samverka för att kunna gå från ett okontrollerat destruktivt beteende till ett kontrollerat och klokt agerande. Vi ska försöka effektivisera användandet av den. De deltagare som bara behöver vissa delar av metoden bör kunna erbjudas detta och inte behöva delta i hela programmet med tio träfftillfällen.

2.3 Resultat och effekter

Vi har inte lyckats nå rätt målgrupp utan har haft många deltagare som står längre från arbetsmarknaden, detta har givetvis påverkat vårt resultat.

Vi märker att ungdomarna får förbättrad livskvalitet och hälsa när de varit med i projektet några månader. Hopplösheten de tidigare upplevt börjar bytas ut mot hopp om ett normalt/bra liv istället för utanförskap. De börjar själva ta större ansvar för sitt liv och påbörjar en förändring, bryter negativa mönster t ex social isolering byts mot aktivt deltagande i aktiviteter. För att man ska må bra är det viktigt att livet är begripligt, meningsfullt och hanterbart och det blir det när man känner samhörighet med omvärlden, känner sig uppskattad och betydelsefull. Att göra en omfattande livsstilsförändring är ett mödosamt arbete som det

tar tid att åstadkomma. När motgångarna kommer behövs det stöd och hjälp till dessa ungdomar så de inte ger upp och därför är det så bra att vi kan finnas med under lång tid.

Deltagarna är delaktiga i processen och vid val av åtgärder genom att vi för en dialog med dem under hela tiden de deltar i verksamheten. Vi lyssnar på dem och tillsammans upprättar vi deras handlingsplan. Även när det gäller praktikplacering tar vi hänsyn till och försöker att uppfylla deras önskemål om det är möjligt.
Vad vi kan konstatera är att deltagarnas självförtroende ökar och de får även större möjligheter att få en anställning när de får komma ut och visa vad de kan.

Den förändring som vi ser i bidragsberoendet är att deltagarna här får en reell möjlighet att komma ut i egen försörjning genom sitt deltagande i projekt Utsikten.

Under hösten -08 nådde vi upp till resultatmålet 50 % till arbete eller studier. De som snurrat runt mellan huvudmännen i 5-10 år efter skolan, 15st, har vi inte lyckats hjälpa i samma omfattning. Deras resultat ligger på 20%. Vi arbetar fortfarande med några av dem, och hoppas att någon mer av dem kommer att lyckas med egen försörjning. Resultatet svänger över tid, när vi har skrivit in många nya deltagare sjunker resultatsiffrorna naturligtvis. Det är även så att resultatsiffrorna svänger över tid beroende på vilka deltagare vi arbetar med och yttre faktorer som konjunkturläget påverkar resultatet.

Vi har hjälpt 7 st unga att få en stabil finansiering via FK så att de får mer tid på sig att komma ut i arbete och under tiden inte behöver söka försörjningsstöd varje månad för sitt uppehälle. Många av dessa är stresskänsliga och påverkas negativt av den ekonomiska press det innebär att inte ha ordnad försörjning och krav på att stå till arbetsmarknadens förfogande när man inte har kapacitet för detta. Deras förutsättningar att komma ut i arbete är bättre när de via aktivitetsersättning får längre tid på sig att utvecklas och får adekvat stöd och hjälp.

3. Personalen

3.1 Personalens förutsättningar

Utsiktens team består av en personal från vardera Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Socialkontoret och Klockarbergets kris- och behandlingscenter. Teamet består av tre kvinnor och en man, en samordnare, två socionomer, samt en arbetsförmedlare. Tillsammans besitter vi bred kompetens och mycket erfarenhet av arbete med människor i utsatta positioner och det behövs i detta angelägna arbete.

3.2 Genomförande och process

Vi har skaffat oss mera kunskaper om denna grupp och blivit säkrare i urvalet. Vi har lärt oss att de behöver en nära och långvarit stöttning många gånger genom akutinsatser. Detta kan inte hemorganisationerna ge var för sig eller tillsammans.
Att vi hela tiden arbetar tillsammans innebär att vi kan finnas tillhands för deltagare och deras arbetsgivare direkt det uppstår svårigheter. I ordinarie samverkan skulle det ta mycket längre tid att få till träffar mellan handläggarna och det leder till att man inte kan ge det stöd som behövs. Genom att vi är samlokaliserade undviker vi denna fördröjning och det har visat sig vara framgångsrikt. Tack vare detta upplever arbetsgivarna och deltagarna att vi är lätta att nå och att de därigenom får det stöd de efterfrågar utan dröjsmål. Eftersom vi arbetar nära och

under lång tid med deltagarna har vi möjlighet att se och bekräfta dem och därigenom öka deras motivation till arbete. De behöver slussas in i en meningsfull arbetssituation som de upplever begriplig och hanterbar, och på så sätt få en känsla av sammanhang. Då våra deltagare har låg självkänsla, dåligt självförtroende och låg tilltro till att de ska lyckas så behövs stöd under lång tid för att nå dit.
Genom vårt sätt att arbeta med deltagarnas hela livssituation så löser vi problem och avlastar därigenom handläggare/behandlare inom ordinarie verksamhet.

3.3 Resultat och effekter

Det här sättet att arbeta har lett till ökad gemensam kunskap både om den komplexa problembild deltagarna har, hur man arbetar med dem och om de förutsättningar som finns inom de olika organisationerna.
Det vi tycker är framgångsfaktorer i arbetsprocessen är framförallt samlokaliseringen. Det ger oss ökad kunskap om varandras organisationer och förutsättningar samt förändringar vad gäller praxis och regelsystem. Genom samlokaliseringen har vi hela tiden möjlighet att nyttja varandras kompetens direkt det behövs utan att använda en massa tid till att söka personer i de olika organisationerna. Vi har även korta, enkla, snabba kontaktvägar in i hemorganisationerna genom den personliga tillhörigheten där. Det blir tydligt för ordinarie verksamhet vilken roll man har. Med den problematik som finns i målgruppen behöver man arbeta nära och under lång tid för att få fram förmågor, behov och begränsningar, ha både den enskilde, de anhöriga och de berörda organisationerna med sig under hela processen och detta underlättas av samlokalisering.
Vi använder oss av alla fyras kompetens redan vid första träffen och fortlöpande i arbetet med den enskilde. Vi nyttjar alla organisationernas resurser under tiden vi arbetar med deltagaren och detta anser vi är ett framgångsrikt arbetssätt.
När man sitter samlokaliserade samverkar man genom samtal och möten, korridors- och personalrumskontakter, ständigt pågående diskussioner där vi letar efter gemensamt språk, förhållningssätt och kunskaper. Vi diskuterar synsätt, metoder och gemensamma mål för arbetet. I stället för att jobba i parallella ”rör” arbetar vi med det gemensamma uppdraget.

Vi har haft behov av kompetensutveckling och har gått en del gemensamma utbildningar, samt lärt oss en del om bland annat neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Vi arbetar med sektorsövergripande arbets- och synsätt.

Förändringar som påverkar vår verksamhet och ligger utanför det vi har möjlighet att påverka är organisations- och regelförändringar samt konjunkturförändringar.

4. Deltagande organisationer

4.1 Deltagande organisationers förutsättningar

Projektet finansieras av Samordningsförbundet, Lokala samverkansgruppen är styrgrupp och projektet administreras av Socialkontoret.. Vi samarbetar med ordinarie verksamhet på handläggarnivå samt med de specialistfunktioner som vi anser behövs i det enskilda ärendet. Exempel på detta är arbetsterapeuterna och CAN-skattarna på psykiatrin och rådgivningen Oden på Socialtjänsten.

Olika former av anställningsstöd är hjälpmedel för oss när vi ska förhandla med arbetsgivare om anställning för våra deltagare eftersom de nästan alla har behov av hjälp och stöd i någon

form. Det kan till exempel handla om information som behöver vara tydligare, upprepas eller ges i annan form. Det kan också handla om utökad handledning i arbetssituationen.

4.2 Genomförande och process

Vår uppfattning är att styrning och ledning av projektet har fungerat bra. I samarbete med övriga aktörer upplever vi att det finns en tilltro till oss och en villighet att samarbeta och lösa problem som uppstår. Vi använder oss av nätverksträffar och konsultationer i samarbetet. Organisationsförändringar kan vara hinder men vi brukar kunna överbrygga dem genom vår tillhörighet inom alla organisationer.

Till psykiatrin är köerna långa och det är väsentligt att någon finns med ungdomen på vägen dit så att de inte faller tillbaka och fortsätter snurra runt

En del i vår utvärdering är att ha en medbedömare som ger sin syn på vår verksamhet. Medbedömarna är deltagare i Mentorgruppen i Skellefteå Medbedömaren bör vara en person som man i projektet respekterar och känner förtroende för och så känns det med den medbedömare vi har.

4.3 Resultat och effekter

Alla fyra organisationerna remitterar till oss, vi får mycket positiva omdömen av våra kollegor i hemorganisationerna som säger att vi behövs och att vi utför ett mycket gott arbete. Till en början fick vi mest remisser från AF och kommunen med en övervikt på unga män. Efter några månader började mer remisser komma från psykiatrin och därmed många unga kvinnor. Från FK kommer remisserna mer jämt fördelade.

Vi lär känna deltagarna närmare vilket resulterar i realitetsprövning, långsiktighet och hållbarhet i planeringen, hjälp med rätt saker vilket förhindrar fortsatt rundgång, mänskligt lidande och fortsatt bidragsberoende. Det tar lång tid att starta upp en ny verksamhet, lära känna varandra, pröva arbetsmetoder och komma fram till väl fungerande arbetssätt och samsyn. Nu har vi kommit framåt i detta arbete och våra organisationer kommer att få större användning av oss framöver om vi får bli en permanent samlokaliserad verksamhet.

I slutet av maj -08 beslutade Samordningsförbundet att köpa in utvärderingssystemet NyttoSam för Utsiktens del. Under hösten -08 genomförde vi den samhällsekonomiska analysen som visade på stor lönsamhet för verksamheten. Analysen omfattade 29 deltagare och visade på en god ekonomisk avkastning på projektmedlen. Detta fick effekten att Samordningsförbundet beslutade att fortsätta finansiera oss tom 090831. Samt att under denna förlängda tid även undersöka möjligheterna till ytterligare en tids finansiering med medel från Europeiska Socialfonden. Under den tiden ska även arbete fortgå för att hitta lösningar och kunna implementera Utsikten som en permanent verksamhet. På vår andra ansökan till Europeiska Socialfonden fick vi bifall på ansökan. Därigenom blir vi från 2009-08-03 ett projekt som drivs med medel därifrån.

Vi har under projekttiden i Samordningsförbundet arbetat med många fler deltagare än de 29 som utvärderades i NyttoSam så när vi har jobbat klart med dem har vi minskat de framtida samhällskostnaderna ännu mera.

4.4 Förutsättningar för implementering

Vad gäller ansökan till Europeiska Socialfonden så har vi haft hjälp med skrivande och i övrigt stort stöd i detta av Christian Behrens och Mats Berglund på Kommunledningskontoret. Vi har fått hjälp med ekonomiska kalkyler av Nils-Gunnar Lundberg på Socialkontoret. Även Stellan Berglund finns som en resurs i detta arbete. Utsikten kommer att bedrivas som Esf-projekt tom 2011-08-02 så innan dess bör våra hemorganisationer ha planerat in oss som en permanent verksamhet.
Samordning mellan olika insatser för behovsgruppen behöver effektiviseras. Där kommer projekt Utsikten in som en effektiv resurs.

Många av deltagarna har dolda hinder, under projektperioden blir dessa synliga. Det handlar ofta om psykiska besvär som koncentrationssvårigheter, sömnsvårigheter, ångest- eller depressionssvårigheter, neuropsykiatriska problem, missbruk eller sociala problem. Människor med denna problematik kan lättare dölja detta i kontakter med ordinarie handläggare. Vi samlokaliserade har lättare att upptäcka dessa saker och på så sätt stoppa rundgången.

De berörda hemorganisationerna får inte glömma bort att arbetet för implementering ska fortgå under tiden vi arbetar i projektform.

5. Aktiviteter

Aktivitet	**Start**	**Slut**
Träff med medbedömare Anders Larsson	090507	
Lokala Samverkansgruppen	090206	
Samordningsförbundets styrelse	090217	
Länskonferens Samordningsförbundet	090617	
Neuropsykiatridag	090331	
Träff med Stellan Berglund	090226	
Projektledarträff 23/1, 25/3, 4/6		
Arbetsmässa	090225	
Träff med Margareta Carlborg	090319	
Utbildning Asperger i arbetslivet	090514	
Rehabkedjan	090317	

6. Faktaruta

	Ålder	Kön	Utfall
Antal deltagare efter projektstart	18-30	Män	41
	18-30	Kvinnor	43
	31-65	Män	0
	31-65	Kvinnor	0

Antal i arbete efter projektstart	18-30	Män	14
	18-30	Kvinnor	15
	31-65	Män	0
	31-65	Kvinnor	0
Kommentar			
Observera att resultaten förändras över tid beroende			
på hur länge deltagarna varit i verksamheten.			
.			
Antal i studier efter projektstart *(2)*	18-30	Män	2
	18-30	Kvinnor	2
	31-65	Män	0
	31-65	Kvinnor	0
Kommentar			
Antal som avbrutit planerat efter projektstart *(3)*	18-30	Män	6
	18-30	Kvinnor	4
	31-65	Män	
	31-65	Kvinnor	
Antal som avbrutit oplanerat efter projektstart *(4)*	18-30	Män	3
	18-30	Kvinnor	3
	31-65	Män	
	31-65	Kvinnor	
Antal kvar i projektet	18-30	Män	12
	18-30	Kvinnor	23
	31-65	Män	
	31-65	Kvinnor	
Hade individen små eller stora möjligheter att påverka insatsen. Ange genomsnittspoäng. *(5)*	18-65	Alla	6,44
Vilket betyg gav individen insatsen. Ange genomsnittspoäng. *(5)*	18-65	Alla	7,58
Har individen upplevt att insatsen medfört att livssituationen försämrats eller förbättrats. Ange genomsnittspoäng. *(5)*	18-65	Alla	7,20

1. Definition på i arbete är: Anställd med eller utan bidrag minst 17 timmar/vecka.
2. Definition på studier är: Komvux, högskoleutbildning, KY-utbildning, Folkhögskoleutbildning
3. Detta gäller individer som avbrutit insatsen planerat. D.v.s. insatsen har ej lett till önskat resultat i form av arbete, studier eller att man gått vidare till annan insats.
4. Detta gäller individer som av olika skäl "hoppat av" insatsen. Detta kan vara pga. att man avvikit, ej uppfyllt krav som ställs, ej haft intresse av att fullfölja etc.
5. Dessa uppgifter tas från SUS (M2 deltagare) och det ni ska skriva in är medelvärdet av de som svarat.

7. Slutsatser/Avvikelser

Sammanfattningsvis har vi under åren sett följande

7.1 Projektets ekonomi

Projektets budget
Uträknat på 24 månader from start
4,0 coacher **3 350 000**

Rumshyror	**400 000**
Utrustning, arbetsmaterial samt Förbrukningsvaror	**300 000**
Aktivitetskostnader, resor, studiebesök 30 x 1500 X 24 mån	**1 080 000**
Totalt	**5 380 000**

Pengarna har räckt bra så projektet har kunnat förlängas ca ett halvt år på befintliga projektmedel. I budgeten fanns inga poster för kompetensutveckling och handledning av personalen. Men eftersom ekonomiskt utrymme har funnits har dessa behov gått att lösa genom omfördelning av medel inom budgeten. En viktig post är pengar till utbildning för deltagarna, det kan i vissa fall vara det som gör att rehabiliteringen blir framgångsrik. Andra viktiga poster är pengar för aktiviteter, utveckling, trivsel och studiebesök.

7.2 Regelverk

Regelverket är bra att ha, men det är ibland svårt att göra individuella lösningar och få det sanktionerat hemifrån.
Arbetsförmedlingens ojämna tillgång på medel för aktivitetsstöd och utbildningar försvårar emellanåt. Det blir oförutsägbart och man kan inte lita på att samma möjligheter finns över tid.

Att ha försörjningsstöd från Socialtjänsten innebär att man får sänkt ersättning så fort man har någon kronas inkomst från annat håll. Detta stimulerar inte till att folk ska försöka vikariera sig in på arbetsmarknaden eftersom de inte kan se att de har något att vinna på det. Det gäller framförallt de personer som har svårt med motivation och inte har förmåga att se att de har vinning av det på längre sikt. Det borde löna sig att arbeta. Flitpeng när man har ersättning från Arbetsförmedlingen eller socialtjänsten skulle vara verksamt.

De som har aktivitetsstöd och är i behov av att även söka försörjningsstöd, upplever att det är komplicerat att ha två ersättningar samtidigt, mycket papper att hålla reda på och fylla i. Det vore bättre om nivåerna på aktivitetsstöd vore högre så det gick att leva på.

7.3 Målgruppen

Vi har från projektstart arbetat med 84 deltagare. Under samma tid har vi tackat nej till att arbeta med 44 stycken som remitterats till oss. Dessutom har vi avvisat en hel del förfrågningar men vi har ingen statistik på detta. Då har vi gjort bedömningen att vi inte är rätt instans att arbeta med dessa personer. En del av dem kan först behöva insatser från annan instans, gäller t ex de som är inne i ett aktivt missbruk. Eller så är de helt enkelt för sjuka och behöver först tillfriskna, om det är möjligt. Det kan även vara så att bedömningen är att de behöver stöd under en längre tid än vår tidshorisont har sträckt sig till. Eller att det blir för stora krav på individen och att den för närvarande inte ska utsättas för de krav det innebär att aktivt arbetas ut mot jobb. Om möjligt försöker vi hjälpa dem vidare till någon som har större möjligheter att hjälpa dem.

Snittiden som vi arbetar med våra deltagare bedömer vi vara 1,5 år. Att vi arbetar så länge med dem beror på att vi ska först fånga upp dem och göra dem redo och sen ut i praktik och det kan vara så att man behöver pröva flera praktiker.
Snittiden för att komma ut i praktik är 1,5 månader, men varierar från någon dag till 9 månader. Första månaden använder vi till kartläggning, planering och relationsbyggande.
De deltagare som väntar på utredning via psykiatrin försöker vi ha på praktik under tiden. Det kan ge en hel del kunskap om hur individen fungerar i arbetssituationer. I en del fall behöver vi först få resultat av utredningen för att kunna ordna en plats som passar personen.

Vi har arbetat med 15 personer som har snurrat runt mellan myndigheterna i många år, en del så länge som 10 år efter gymnasieskolan. De flesta av dessa har avbrutit gymnasiestudierna och har aldrig lyckats med praktik eller arbete. Vi ser att vi har ett sämre resultat med dessa och vi ser att det alltid finns en bakomliggande ofta oidentifierad orsak. De flesta i denna grupp har neuropsykiatriska funktionshinder, personlighetsstörningar eller annan psykisk ohälsa. Vi måste bli bättre på att fånga upp dessa personer i ett tidigt skede. Rehabilitering försvåras även av att man varit en lång tid i utanförskap.

Projektets målgrupp skulle tillhöra den så kallade mellangruppen och inte vara i behov av flerårig rehabilitering. Men många som har remitterats till oss har stått längre från arbetsmarknaden. Detta kan bero på att remittenterna inte har tillräckligt med kunskap om hur deras klienter fungerar. Eller så har man inte tillräcklig kunskap om psykisk ohälsa och hur det påverkar en persons arbetsförmåga. Det vore bra med mer kunskap hos all personal i våra hemorganisationer om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och personlighetsstörningar eftersom det är vanligt i målgruppen. Resultatet påverkas av deltagarnas komplexa problembild samt att de redan befunnit sig i rundgång mellan myndigheterna några år. Ju längre tid man har i passivitet desto större motstånd mot förändring. Personernas hopp och tro på att de ska kunna få fotfäste på arbetsmarknaden och bli en vanlig, arbetande samhällsmedborgare sjunker också alltmer. Men det kan också vara så att det i den gruppen finns många som har så stora svårigheter att de inte klarar ett arbete. Alternativt att de behöver mycket stöd under flera år för att komma framåt.

Det pekar även på att de personer som man i hemorganisationerna och i ordinarie samverkan inte lyckas hjälpa har en komplex problematik. Till exempel kan personer som har en personlighetsstörning vara grandiosa, ha tillitsbrist och vara lättkränkta. Det innebär att det är svårt och tar lång tid att hjälpa dessa, om det ens är möjligt.
Det slutliga urvalsförfarandet om vilka personer som ska vara deltagare bör ligga i projektet.

Bland deltagarna från projektstart finns 15 som är småbarnsföräldrar till sammanlagt 19 barn. Det innebär att det är än viktigare att hjälpa dessa personer till en livsstilsförändring och egen försörjning.

7.4 Teamet

Eftersom vi alla fyra deltar i första träffen med deltagarna så nyttjar vi redan där alla fyras kompetens. Därefter är vi två som arbetar tillsammans med varje deltagare. Vi gör en bedömning av deltagarnas problembild när vi bestämmer vem som ska arbeta med den personen. Att vi är en samlad resurs innebär att vi hela tiden har möjlighet att konsultera de andra i teamet när deras specialistkunskaper behövs.

Försäkringskassans Socialförsäkringskompetens är en mycket viktig del i ett framgångsrikt samarbete mellan myndigheterna. Vid projektarbete kan FK-tjänstemannen agera bättre utifrån regelsystemet eftersom hon då är väl insatt i ärendet. Det är viktigt att kunskapen om regelverket finns på plats när det uppstår behov av den och det kan ske plötsligt. Alla 4 organisationerna bör ta sitt ansvar och medverka i samlokalisering trots att deras personal till viss del utför även andra arbetsuppgifter då.

Kvalificerat stöd och vägledning kräver omfattande kompetens samt en engagerad och positiv arbetsgrupp. Dessa kvaliteter finns i teamet.

Handledning för teamets personal har vi under en period köpt av ett privat företag. Men de senaste terminerna har vi fått det via landstinget och vi är nöjdare med landstingets handledning.

7.5 Metoder

Att arbeta i projekt innebär att söka, pröva och finslipa arbetssätt och metoder.
Vid projektets uppstart köpte vi processtöd från ett privat företag i Skellefteå. Vi behövde gå från separata problembilder till ett gemensamt synsätt som innebär en kvalitativt annorlunda förståelse av problem och möjliggör relevanta åtgärder. Vi har även haft ett antal träffar med Memeologen, vilket hjälpt oss framåt i arbetet.

Samlokaliseringen är den största framgångsfaktorn i vårt arbetssätt. Den innebär att vi har möjlighet att processa personliga och myndighetsspecifika kunskaper, färdigheter och erfarenheter till ett gemensamt synsätt med samverkan i fokus. Dessa gemensamma processer medför en speciell arbetskompetens som innebär att man talar samma språk och har en gemensam begreppsvärld när man kommunicerar med varandra. Det är grunderna i den gemensamma förståelsen och kunskapen för arbetets utförande. Man når längre i samverkan eftersom man har en samsyn som ligger till grund för det gemensamma arbetet.

I det dagliga arbetet kan vi plocka ihop allt från alla 4 håll. Att vi har kompetens på plats möjliggör snabba insatser. Tack vare att alla fyra finns med så kan vi lägga hela pusslet på plats och vi kan fånga upp deltagarna när de befinner sig i tidsfönstret för motivation.
Vi får initialt ett bättre utgångsläge eftersom deltagarna inte förknippar oss med de organisationer vi företräder och det beror på att vi finns i andra lokaler. Många deltagare har blivit felbemötta i våra hemorganisationer eftersom personalen där inte har tillräckligt med information om den enskilde.

”Motiverande intervju”, ”Repulse”, nätverksträffar, hembesök, MISA-metoden och ”lösningsfokuserat arbetssätt” är metoder/ arbetssätt som personalen i Utsikten är utbildade i och om vi framgångsrikt använt oss av i vår coachning av deltagarna.

Under 2008 utbildade vi oss i metoden rePULSE eftersom vi ser att många av våra deltagare har behov av att arbeta med de områden som omfattas av metoden. Metoden bygger på kognitiv beteendeterapi och social inlärningsteori och består av tre huvudelement: moralutveckling, impulskontroll och social färdighetsträning. Genom att man använder sig av interpersonell färdighetsträning parallellt med en emotionell komponent och en kognitiv komponent så tränar man beteende och tankesätt samtidigt som impulserna blir lättare att hantera. En person som genomgår rePULSE-programmet tränar på att få tankar, känslor och beteenden att samverka för att kunna gå från ett okontrollerat destruktivt beteende till ett

kontrollerat och klokt agerande. Vi ska försöka effektivisera användandet av den. De deltagare som bara behöver vissa delar av metoden bör kunna erbjudas detta och inte hela programmet med tio träfftillfällen.

7.6 Resultat

Under projekttiden har vi arbetat med 84 deltagare, 37 män och 47 kvinnor. Kvar i projektet är 23 kvinnor och 12 män. Av de 49 personer som vi inte längre arbetar med har vi 16 män och 17 kvinnor som har gått till egen försörjning vilket blir drygt 67% Av dessa så övergår 16 st från Försörjningsstöd och13 st från SA-ersättning, de övriga har haft aktivitetsstöd från AF. Dessa siffror visar att det är möjligt att hjälpa flertalet av dessa personer ut i arbete även om det fordras lång tid, nära kontakt och optimalt samarbete mellan myndigheterna.

Den samhällsekonomiska analysen NyttoSam, som vi genomförde under hösten 2008, visade att vi är mycket lönsamma för samhället på lång sikt.

Av våra deltagare har många inte varit utredda via psykiatrin trots att de har stora svårigheter med sin dagliga livsföring. Om vi inte kommer framåt i vårt strävande mot arbete och ser tecken på att det kan handla om någon funktionsnedsättning måste vi fundera på om de behöver utredas av psykiatrin för att komma vidare åt ena eller andra hållet. De långa köerna till utredning inom psykiatrin inverkar på vårt arbete på så sätt att deltagarna blir kvar hos oss längre tid, eftersom vi behöver veta resultatet för att på bästa sätt kunna hjälpa personen ifråga. Många gånger handlar det även om ett stort motivationsarbete för att deltagaren ska vara beredd att delta i en utredning. Många vill inte/ kan inte inse att de inte har samma förutsättningar som andra. Troligtvis finns det en stor rädsla för vad som kan upptäckas och vilka konsekvenser det kan leda till. Istället för att se att det kan öppna många möjligheter så fokuserar man på att det kan få negativa följder. Det är också så att för de som har någon form av psykiskt funktionshinder och som varit borta från arbetsmarknaden under flera års tid, kanske aldrig arbetat och som dessutom inte har fullföljt sin skolgång, kan målet anställning eller återgång till studier kännas oändligt långt borta

Vi har lärt oss mycket om vad de olika funktionsnedsättningarna innebär och hur man kan ge dessa deltagare så bra förutsättningar som möjligt. En del kan behöva att man använder sig av tydliggörande pedagogik, som visuellt stöd men även sociala berättelser och seriesamtal. Andra har andra behov och arbetsplatsen kan behöva anpassas på olika sätt. Till exempel kan man vara i behov av en arbetsplats där det inte finns så mycket stimuli. Eller men kan behöva slippa avbrott i sitt arbete eftersom det kräver så mycket energi att avsluta och påbörja igen. Det kan även vara den sociala samvaron på fikaraster mm som tar oerhört mycket energi av en person. Detta är inte något som den enskilde kan träna bort genom att vistas på en normal arbetsplats utan arbetsmiljön måste anpassas utifrån den enskildes behov.

Vi som arbetar med dessa unga behöver använda oss av nya sätt att kommunicera med dem. Både SMS och e-mail är bra för då får de med automatik det visuella stöd som behövs. Det är även lättare att få kontakt med deltagarna när man använder de kommunikationssätt som är naturliga för de unga att använda sig av.

Många av våra deltagare har en avbruten skolgång och det pekar på att man har haft svårighet att klara det som är normalt för sin ålderskategori och till detta finns det sannolikt många olika förklaringar. I en del fall har man länge levt i ett utanförskap. Betyder det att man också

kommer att ha svårigheter i arbetslivet? Det är sannolikt att de som har klara begränsningar i sina förmågor kommer att behöva extra stöd och kanske anpassade arbetsplatser för att lyckas. Det finns möjlighet att genom vuxenstudier läsa in det som saknas från skolan men det måste vara den enskildes beslut. Att ta det steget kräver stor tilltro till att man ska lyckas och många behöver komma igång och få struktur på sitt liv innan de påbörjar en komplettering av sin utbildning.

Vi vet att många mår bättre när de kommer ut i aktivitet och får struktur på sin vardag och vi ser en tydlig förbättring i hälsa och livskvalitet hos deltagarna samt en lägre vårdkonsumtion. Men vi ser också att för stora krav leder till ökad ohälsa så det gäller att hitta rätt nivå och ge adekvat stöd. De unga som funnits i en lång tids utanförskap har behov av större insatser under längre tid. Detta innebär att de som varit hemma under lång tid som ett första steg bör komma ut i sysselsättning och/eller utredning där så behövs. För att förhindra mänskligt lidande och rundgång mellan myndigheterna är det viktigt att relativt fort komma fram till om personen det gäller ska hjälpas ut mot arbete eller har för stora svårigheter för att kunna klara egen försörjning. Vår erfarenhet är att de som har lång tid i utanförskap i många fall har en komplex problematik som fanns redan innan de hamnade i denna situation. Dessutom har de utsatts för många misslyckanden vilket inte leder framåt.

Yrkesrollen utvecklas utifrån det nya sättet att arbeta, vi har hittills arbetat med

- gemensamt lärande i tex teori kring ett område,
- gemensamt ansvarstagande,
- gemensamma handlingsplaner och samsyn.
- gemensam handledning
- att utveckla och använda en gemensam bedömningsmetodik
- nätverksträffar när så behövs, både professionella och sociala nätverket
- gemensam samtalsmetodik
- primärlojaliteten i projektet

Det här sättet att arbeta ger en del faktakunskaper som myndighetskunskap, kunskap om deltagarna och kunskap om övriga projektmedarbetares erfarenheter och verklighetsbilder.

- ökade kunskaper om andra myndigheters verksamhet, regelverk och praxisförfarande
- större kunskap om psykiska besvär och hur dessa behandlas
- bredare kunskap om människans möjligheter och vilka krav som ställs i samhället och hur man kan lösa dessa problem
- ökad kunskap om enskilda människors komplexa behovssituation
- förståelse för och kunskap om varandras kompetensområden

Det leder även till förändringar i förhållningssätt

- Större förståelse för varandras uppdrag och för de samverkande myndigheternas problem
- Respekt för varandras uppdrag
- Större förståelse för varandras organisationer och roller
- Större förståelse för egna och andra myndigheters arbetsbelastning och de krav som myndighetsrollen medför
- En helt annan förståelse för brukargruppens sätt att tänka
- Ett vidare synsätt, den sökandes behov fokuseras istället för praxis i systemet

Samordningsförbundet Skellefteå

- Behovsbilden har blivit tydligare, mer resurser läggs på svårnådda grupper
- Nya perspektiv på verksamhet och deltagare
- Möte med deltagarna på ett mer jämlikt sätt än vid mer traditionellt arbete
- Synsätt på kollegor har förändrats
- Förändrat synsätt vad gäller omhändertagande av personer med rehabiliteringsbehov
- Man kallar individen för deltagare i stället för patient/klient/försäkrad

Man kompletterar varandra och har full insyn i varandras arbetsuppgifter. Man måste kunna representera helheten, ändra arbetssätt och vidga sin yrkesroll. Projektmedarbetarnas kompetens har breddats och fördjupats.